

KINOMUZ ÜÇÜN YASIL İŞIQ?

Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiqlənən “Azərbaycan Mədəniyyəti-2040” Mədəniyyət Konsepsiyasında milli kinomuzla bağlı görülməli işlər əksini tapıb. Kino adamları sənədi müsbət qiymətləndirir, amma nəticənin görülməli işlərdən asılı olacağını deyirlər.

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

Kino sənayesində keyfiyyətə və milli-mənəvi dəyərlərə üstünlük verilməsinə əsaslanan yeni dövlət sifarişi sisteminin yaradılması məsələsi aktuallaşıb. Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiqlənən “Azərbaycan Mədəniyyəti-2040” Mədəniyyət Konsepsiyasında kinomuzla bağlı görülməli işlər əksini tapıb. Sənədin nəzəri cəhətdən dəqiq və mühüm olduğunu qeyd edən kino adamları bu sahədə çox işlərin görülməsinə ehtiyac olduğunu deyirlər.

MÜTƏXƏSSİS AZLIĞI, DUBLYAJ PROBLEMİ, KÖHNƏLMİŞ QANUN...

Avropa Kino Akademiyasının üzvü, rejissor, ssenarist Kamran Qasimovun sözlərinə görə, “Mədəniyyət Konsepsiyası-2040” mütləq sənəddir: “Sənəddə çox mühüm məsələlər var. Məsələn, dublyaj məsələsi çox vacibdir. Amma bunun üçün ilkin mərhələdə dövlətin dəstək mexanizmi olmalıdır ki, insanlar kinoteatra gəlib filmlərə rahat şəkildə baxa bilsinlər. Biz bunun üçün studiyaların formalaşmasına kömək etməliyik. Filmlərin dublyajı prosesində peşəkar studiyaların yaranmasına mübit şərait olmalıdır”.

Rejissorun fikrincə, mütəxəssis məsələsinə

Kamran Qasimov

də diqqət yetirilməlidir: “Mütəxəssislərimiz çox azdır. Kinostudiya filmi alır və o ekran əsərini dublyaj etmək hüququ əldə edir. Amma o filmin dublyajı neçəyə başa gələcək? Yayımdan əldə etdiyi gəlir ona bunu etməyə imkan verəcəkmidi? Əlverişli subsidiya bu məqamda lazımdır”. K.Qasimov filmlərin istehsalına olan dəstəkdə Azərbaycan Respublikasının Kino Agentliyinin (ARKA) fəaliyyətini yüksək qiymətləndirir: “Agentlik düzgün siyasət aparır, əsas problemlər “Kinematografiya haqqında qanun”un köhnəlməsindən qaynaqlanır. 1998-ci ildə qanun Ümummilli Lider Heydər Əliyevin imzası qəbul olunub. O dövr üçün bu, inqilab idi, amma bu gün - üzərindən 28 il keçəndən sonra biz yeni tendensiyalar haqqında da fikirləşməliyik. Qanunda filmlərin istehsalına dəstək prosesi elə olmalıdır ki, kondisioner quraşdırmaq şirkətlə film istehsal edən şirkətin satınalma prosesi bir qədər fərqlənsin. Bu, publik hüququ şəxs olaraq ARKA-nın daha geniş fəaliyyət göstərməsinə imkan verir. Arzu edirik ki, bütün filmlər ekspert şurasından pitcinq yolu ilə keçirilsin. Mütləq şəkildə filmlərin ssenarilərinə diqqət yetirilməlidir”.

“Bu çəkilən kino kiməsə lazımdır?”

Kinodramaturq İlqar Fəhminin fikrincə, hazırkı proqram dövrün tələblərini əks etdirir: “Bugünkü reallıqları nəzərə almaq lazımdır. 10 il bundan əvvəlki və indiki texniki imkanlar fərqlidir, yayım imkanları dəyişib. Azərbaycan kinosunun həm daxildə təsirini gücləndirmək, həm də ölkə kənarında təbliğ etmək üçün rəqabətə davamlı audiovizual məhsullar istehsal edilməlidir. Bir-iki il ərzində bilinəcək ki, proqrama uyğun işlər düzgün gedir, yoxsa yenə də hansısa çatışmazlıqlar var”. İ.Fəhmi hesab edir ki, sənəddə yer alan məsələlərin reallaşması hər birimizdən asılıdır: “Hər kəs üzərinə düşən vəzifəni yerinə yetirsə, həqiqətən də istədiyimizə nail olacağıq”. Kinodramaturq hesab edir ki, kinomuzun hazırkı vəziyyəti həm də kino adamlarının özündən qaynaqlanır: “Heç kəs özündə bir dəyişiklik etmək istəmir, işini müasir dövrə uyğunlaşdırmağa çalışmır. Şikayətlər ancaq “maliyyə verin, mən kino çəkim”dən ibarətdir. Bu çəkilən kino kiməsə lazımdır? 2005-ci ildən bu yana dövlətin kinoya yardımı olub, xeyli sayda da film çəkilib. Amma o filmlərin əksəriyyəti

İlqar Fəhmi

təqdimatda göstərilib, əl çalmış, tərifləmiş, vəssalam. Biz kinomuzun təxminən 10 illik bir dövrünü itirdik. Həmin müddətdə onlarla film çəkildi. Amma o filmlər xalqın qabağına çıxma bilmədi. Yalnız bir dəfə təqdimat edirdilər. Telekanallarda da qəribə bir yanaşma var idi. Onlar öz efirlərinə maliyyəsiz heç nə buraxmırdılar. Nazirlik də deyirdi ki, mən vəsait yatırıb istehsal etdiyim materialı verirəm, siz mənə pul verin. Bu iki yanaşmanın arasında qalmışdıq və heç bir filmimiz efirə çıxmırdı.

“Youtube” platforması genişləndikdən sonra o filmlərin bəziləri nümayiş olundu. Bir sözlə, o dövrdə çəkilən filmlər diqqətdən kənarda qaldı. Adamlarda da belə rəy yaranırdı ki, daha bizdə kino yoxdur. Amma ildə 4 bədii, 6-7 qisasetrajlı bədii film, bədii-sənədli və sənədli filmlər çəkilişirdi. Ona görə “20 ildir kinomuz yoxdur” yanaşması səhvdir. Əslində 20 ildir kinomuz var, sadəcə, toplumun bundan xəbəri yox idi”.

“Film çəkilişi sifarişi müstəqil istehsalçılara veriləcək”

Kinodramaturq bildirdi ki, bir filmin çəkilməsi üçün 60-70-ə qədər ikinci dərəcəli mütəxəssis çalışır, amma onları yetişdirən müəssisəmiz yox idi: “Bu yaxınlarda Zaqulbada belə bir müəssisə açıldı. Artıq həmin mütəxəssislər hazırlanacaqlar”.

İ.Fəhminin sözlərinə görə, hazırda “Azərbaycan” kinostudiyasına istehsalçı qurum kimi yanaşılır: “Kinostudiya daha çox filmlərin çəkilməsinə texniki dəstək göstərəcək, pavilyon, texnika icarəyə verəcək. Yeni yanaşmaya görə, kinostudiyanın birbaşa film istehsal etmək

səlahiyyəti olmayacaq. Filmlər çəkmək imkanı daha çox müstəqil istehsalçılara veriləcək”.

İ.Fəhmi hesab edir ki, kinoya maliyyənin artırılması da istisna deyil: “Kinoya maliyyə ayrılması vacibdir. Amma heç kəs düşünməsin ki, bu il kinoya ayrılan vəsait bir milyon manat artırıldı, gələn il onun nəticəsini görəcəyik. Kinoda nəticəni görmək üçün 4-5 il vaxt lazımdır”.

Kinorejissor Yavər Rzayev isə hesab edir ki, konsepsiya haqqında danışmaq hələ tezdir: “Sənəddə çox mühüm məsələlər yer alıb, amma bunların həyata keçməsinə vaxt lazımdır. Ona görə indidən nəse demək çətindir...”

Yavər Rzayev

Foto: Rüfət Mikayilov / Global Media Group

